

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ไทยและพม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันยาวไกลถึง 2,401 กิโลเมตร ซึ่งฝ่ายไทยได้แยกลักษณะการเปิดจุดผ่านแดนกับพม่า 3 ประเภทด้วยกันคือ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนการค้าตลอดแนวชายแดนไทย-พม่า ตั้งแต่จังหวัดเชียงรายถึงจังหวัดระนอง อย่างไรก็ตาม สภาพความสัมพันธ์ของไทย-พม่ามีปัญหาระหว่างกันเรื่อยมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการปักปันเขตแดน เพราะตลอดมาไทยสามารถตกลงกับพม่าในเรื่องดังกล่าวได้เพียง 58 กิโลเมตร เท่านั้น นอกจากนี้ ยังคงมีปัญหาสำคัญอื่นๆอีก ได้แก่ การที่รัฐบาลทหารพม่าปราบปรามชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า อันก่อให้เกิดปัญหาโดยตรงต่อไทยจากสถานการณ์ความไม่สงบบริเวณชายแดน และยังส่งผลกระทบต่อให้มีการอพยพของประชาชนสัญชาติพม่าเข้ามาอาศัยและทำงานในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กลายเป็นปัญหาแรงงานอพยพผิดกฎหมายตามมา ทั้งนี้ ปัญหาระหว่างไทย-พม่าที่เกิดขึ้นมาโดยตลอด นับจากภายหลังที่ไทยและพม่าเริ่มมีความสัมพันธ์ทางการทูตในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนกระทั่งถึงปัจจุบันก็คือ ปัญหาเส้นเขตแดน ปัญหาชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่า ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ปัญหาการค้าชายแดน ปัญหายาเสพติด และปัญหาการประมง

ในระหว่างที่ผ่านมานับตั้งแต่รัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ จนถึงยุคก่อนรัฐบาลนายชวน หลีกภัย สมัยที่ 2 (พ.ศ. 2540-2544) รัฐบาลไทยได้วางนโยบายต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประเทศพม่าด้วยการยึดถือหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์” (constructive engagement) อันเป็นหลักการเดียวกับที่ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆยึดถือเป็นสำคัญ โดยเห็นว่านโยบายดังกล่าวเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการชักนำพม่าเข้าสู่ระบบโลก ด้วยการให้เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นนโยบายที่จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพม่า รวมทั้งสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นภายในพม่าอย่างค่อยเป็นค่อยไป อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกิจการภายในของพม่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ไทย-พม่าก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นระหว่างกันให้หมดสิ้นไปได้ ดังนั้น รัฐบาลไทยภายใต้การนำของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย สมัยที่ 2 ซึ่งได้เล็งเห็นปัญหาดังกล่าว จึงได้ปรับเปลี่ยนการยึดถือนโยบายต่อประเทศพม่า รวมทั้งต่อประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ

ด้วยการกำหนดหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” (flexible engagement) ขึ้นมาแทนที่โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ เป็นผู้ประกาศเสนอการ ปรับเปลี่ยนหลักการเดิมที่ประเทศสมาชิกอาเซียนยึดถือ ซึ่งได้แก่ หลักการ “การเกี่ยวพันอย่าง สร้างสรรค์” เป็นหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ณ ที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การต่างประเทศอาเซียน ที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 อันมี แนวทางสำคัญคือ ประเทศสมาชิกอาเซียน ควรจะหารือกันในประเด็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อ ประเทศสมาชิกอื่นโดยรวม และการเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าวเป็นไปเพื่อให้สอดคล้องกับกระแส โลก ซึ่งได้แก่ “กระบวนการเป็นประชาธิปไตย” (democratization) และ “สิทธิมนุษยชน” ที่เกิดขึ้นจาก การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียและโลก

ทั้งนี้ หลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ที่กล่าวถึงมีแนวทางที่จะล้มเลิก “หลักการ การไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิกในกลุ่มประเทศอาเซียน” (non - intervention) ที่ ใช้มาตั้งแต่มีการก่อตั้งอาเซียนเมื่อปี พ.ศ. 2510 ด้วย อย่างไรก็ตาม ในการประชุมรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศอาเซียนประจำปี พ.ศ. 2541 ครั้งนั้น ที่ประชุมได้ทำการปรับเปลี่ยนชื่อ หลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” เป็นหลักการ “การปฏิสัมพันธ์เชิงเกื้อหนุน” (enhanced interaction) และได้ให้การตอบรับหลักการดังกล่าวในที่สุด โดยยังคงไว้ซึ่งแนวคิดสำคัญของหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” นั่นเอง และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา กล่าวได้ว่า รัฐบาลไทยช่วงนายชวน หลีกภัย สมัยที่ 2 ได้ยึดถือนโยบาย “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ต่อพม่าจนมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใน ปี พ.ศ. 2544

แต่กระนั้น หากพิจารณาจากสภาพการณ์ตามความเป็นจริงแล้ว กลับเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าจะมี การปรับเปลี่ยนหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์” เป็น “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ดังกล่าวก็ตาม แต่ทว่าปัญหาต่างๆ ที่เคยมีอยู่ตั้งแต่อดีตยังคงปรากฏเช่นเคย และยังคงไม่สามารถแก้ไขให้จบสิ้น ลงไปได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ความสัมพันธ์ไทย-พม่าในช่วงรัฐบาล นายชวน หลีกภัย (สมัยที่ 2) โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการประกาศหลักการ “การเกี่ยวพัน อย่างยืดหยุ่น” เมื่อกลางปี พ.ศ. 2541 ของฝ่ายไทยนั้น กลับมีความเลวร้ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ข้อมูลทางด้าน เศรษฐกิจในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เรื่องการค้าโดยรวม การค้าชายแดน ความร่วมมือทาง เศรษฐกิจ การทำสัมปทาน การลงทุนของไทยในพม่า และการเปิดและปิดจุดผ่านแดน จะเป็น ตัวบ่งชี้สภาพความสัมพันธ์ไทย-พม่าในช่วงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย (สมัยที่ 2) ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อมีการนำเอาสภาพความสัมพันธ์ไทย-พม่ามาเปรียบเทียบในช่วงระหว่างก่อนและหลังการ ประกาศหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น”

หากพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย (สมัยที่2) อย่างแท้จริงจะพบว่า น่าจะสืบเนื่องมาจากการที่ไทยได้แสดงพฤติกรรมที่ดูเหมือนว่าเข้าไปก้าวล้ำกิจการทางการเมืองภายในพม่า ซึ่งเป็นประเทศที่มีความอ่อนไหวและเปราะบางต่อประเด็นนี้มาก ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการวางนโยบายหรือการดำเนินนโยบายต่างประเทศของฝ่ายไทยต่อพม่าในช่วงรัฐบาลชุดนี้นั้น เป็นไปในลักษณะที่พม่ามองว่าไทยไม่เป็นมิตรกับพม่าเท่าที่ควร ดังเห็นได้จากเหตุการณ์ต่างๆภายหลังการประกาศหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” อันเกิดขึ้นตามแนวทางของหลักการที่มุ่งเน้นให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ สามารถที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับประเด็นปัญหาภายในพม่าได้ เป็นสำคัญ โดยเหตุการณ์ที่ตามมาคือ การแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาคมนาคม ขาดการปล่อยตัวนักศึกษาชาวพม่าและชนกลุ่มน้อยโดยไม่ลงโทษตามกฎหมายไทยใดๆ การปฏิบัติตนของรัฐบาลอย่างไม่เท่าเทียมต่อประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน ซึ่งเห็นได้ชัดจากกรณีที่รัฐบาลมาเลเซียจับกุมตัวนายอันวาริ อิบราฮิม อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของประเทศ จนกระทั่งก่อการไม่สงบในประเทศมาเลเซียในช่วงปลายปี พ.ศ. 2541 ซึ่งปรากฏว่าทางการไทยไม่ได้เข้าไปแทรกแซงกับประเด็นดังกล่าวต่างๆที่เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้าน ตรงกันข้ามกับกรณีของพม่าซึ่งหากว่ามีความเคลื่อนไหวใดๆ ไทยจะเข้าไปแทรกแซงโดยตลอด นอกจากนี้ยังมีกรณีการเลือกปฏิบัติของฝ่ายไทยต่อทางการลาวด้วยการจับกุมตัวกลุ่มขบวนการต่อต้านรัฐบาลลาวที่ได้โจมตีลาวเมื่อปี พ.ศ. 2543 และลงโทษตามกฎหมายในข้อหาที่ติดอาวุธเข้ามาในประเทศไทย ในขณะที่เลือกปฏิบัติต่อทางการพม่า ด้วยการไม่ลงโทษตามกฎหมายไทยใดๆต่อกลุ่มนักศึกษาชาวพม่าและชนกลุ่มน้อย ซึ่งต่อต้านรัฐบาลของตน โดยการติดอาวุธและเข้ามาทำการบุกยึดสถานทูตพม่าในไทย, ความพยายามเป็นผู้นำในการเข้าไปแก้ไขปัญหาทางการเมืองภายในพม่า โดยการเสนอให้มีการจัดตั้ง และสนับสนุนการดำเนินงานของ “กลุ่มผู้ประสานงานของอาเซียน” (ASEAN Troika) อันเป็นกลไกสำหรับการแก้ไขปัญหาคมนาคมในอาเซียนได้อย่างทันที่ หากเกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศสมาชิกอาเซียน ในช่วง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2543 , และการที่ผู้นำฝ่ายไทยได้กล่าวกระทบพม่าต่อชาวโลกผ่านสื่อมวลชนในครั้งต่างๆ

สำหรับสถานการณ์ในทางลบระหว่างไทยและพม่าในช่วงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย (สมัยที่2) ซึ่งนอกเหนือไปจากประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ ที่เห็นได้อย่างชัดเจนจากการที่พม่าปิดด่านตามแนวชายแดนไทยทั้งหมด การยกเลิกสัมปทานป่าไม้และประมง ฯลฯ อันจะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจไทยโดยรวมอย่างมากแล้ว ก็ยังมีสถานการณ์ที่เลวร้ายในประเด็นอื่นๆ อาทิ ประเด็นทางการเมือง ความมั่นคง และสังคม อีกด้วย เห็นได้จากการที่พม่าแสดงความไม่ไว้วางใจต่อฝ่ายไทยโดยมองไทยในแง่ลบผ่านการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน รวมทั้งการตรึงกำลังทางทหาร และการกระทบ

กระทั่งกันตามแนวชายแดนโดยทหารของทั้งสองฝ่าย อันจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนตามแนวชายแดนตามลำดับ

เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ไทย-พม่าในช่วงรัฐบาลนายชวน(สมัยที่2) ที่เป็นไปได้โดยไม่ราบรื่น โดยเฉพาะภายหลังจากที่ไทยเป็นฝ่ายเสนอหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ในที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอาเซียนประจำปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมานั้น มิได้ส่งผลกระทบต่อไทยเฉพาะปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญของประเทศชาติแขนงหนึ่งเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นว่ากระทบกระเทือนต่อไทยในลักษณะของปัญหาด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านความมั่นคง สังคม และการเมืองด้วยเช่นกัน

เมื่อกลับมาพิจารณาถึงสมมติฐานของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ สาเหตุของการที่รัฐบาลพม่าไม่พอใจรัฐบาลไทยสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นหัวหน้ารัฐบาล สมัยที่ 2 และมีปฏิริยาโต้ตอบที่ไม่เป็นมิตรกับไทยนั้น มาจากการที่ไทยได้เสนอหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” (flexible engagement) ณ ที่ประชุมประจำปีของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ของอาเซียน เมื่อกลางปี พ.ศ. 2541 และได้ดำเนินนโยบายต่างๆ ในแนวทางเดียวกันกับหลักการดังกล่าว ซึ่งทำให้รัฐบาลพม่าถือว่าเป็นการแทรกแซงกิจการทางการเมืองภายในของพม่า จะพบได้ว่าผลการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ โดยที่หากสังเกตถึงความสัมพันธ์ไทย-พม่าในช่วงเวลาของนายชวน หลีกภัย สมัยที่2 (พ.ศ. 2540-2544) จะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2541 ซึ่งไทยเป็นผู้ประกาศเสนอหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ดังกล่าวแล้ว พม่าเริ่มมีปฏิริยาในเชิงลบต่อไทย ด้วยการโต้ตอบไทยรุนแรงมากขึ้นกว่าช่วงก่อนหน้านี้นี้ ดังเห็นได้จากปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลดังกล่าว เช่นเดียวกับที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด

ทั้งนี้ หากวิเคราะห์ถึงงานศึกษาวิจัยครั้งนี้อันปรากฏผลตามสมมติฐานที่วางไว้ จะเห็นได้ว่างานชิ้นนี้แสดงให้เห็นชัดเจนถึงความแตกต่างทางด้านความคิดของรัฐบาลไทย และพม่าต่อหลักการพื้นฐานของอาเซียน อันได้แก่ “หลักการการไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิกในกลุ่มประเทศอาเซียน” หรือ non - intervention เป็นสำคัญ โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้บ่งชี้ว่า ในระยะเวลาของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย สมัยที่2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับจากช่วงกลางปี พ.ศ. 2541 ซึ่งไทยได้ประกาศหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” รัฐบาลไทยได้แสดงแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างแข็งขัน ด้วยการพยายามให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับประเด็นการเมืองภายในพม่าได้มากกว่าช่วงก่อนหน้านี้นี้ เพื่อที่จะช่วยแก้ไขสถานการณ์ความวุ่นวายภายในประเทศพม่าที่เป็นประเด็นใหญ่ของโลกให้คลี่คลายลง อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ชี้ชัดในขณะเดียวกันว่า ไทยแสดงความพยายามที่จะล้มเลิกหลักการ “การไม่แทรกแซง

กิจการภายใน” อันเป็นหลักการพื้นฐานอาเซียนนับแต่ก่อตั้งองค์กร ในขณะที่พม่าเป็นประเทศที่สนับสนุนหลักการ “การไม่แทรกแซงกิจการภายใน” อย่างเต็มที่ เนื่องจากว่ามีความอ่อนไหวและเปราะบางต่อเรื่องการเมืองภายในประเทศของตนอย่างยิ่ง และไม่ต้องการอย่างมากที่จะให้ประเทศอื่น แม้แต่ประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจการทางการเมืองภายในประเทศของตน

ดังนั้น เมื่อความคิดของไทยและพม่ามีความแตกต่างกันอย่างสูงยิ่งเนื่องด้วยเหตุผลที่กล่าวมาในช่วงการนำของนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย (สมัยที่ 2) จึงนำไปสู่การที่ฝ่ายพม่ามีปฏิกิริยาไม่พอใจฝ่ายไทย และได้ตอบโต้ไทยในแง่ลบกลับมา ซึ่งการแสดงท่าทีของพม่าต่อไทยดังกล่าวก็ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกันในประเทศต่าง ๆ อย่างรุนแรง อันนับได้ว่ามีความรุนแรงกว่าช่วงต่างๆที่ผ่านมา โดยเฉพาะกรณีที่พม่าปิดด่านทั้งหมดตามแนวชายแดน และการที่รัฐบาลพม่ายกเลิกการให้สัมปทานประมงทั้งหมดแก่ไทย เมื่อเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2542

อนึ่ง จากสภาพการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น จึงส่งผลให้แนวคิดที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ศึกษางานวิจัยชิ้นนี้คือ เรื่อง “action and reaction” ของ Richard N. Rosecrance และเรื่อง “international regimes” ของ Stephen D. Krasner ปรากฏว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นฐานในการอธิบายงานอย่างลงตัวตามลำดับ กล่าวคือ แนวคิดเรื่อง “action and reaction” ของ Rosecrance เหมาะสมที่จะนำมาอธิบายเหตุการณ์ที่ว่า เนื่องจากไทยและพม่ามีเป้าหมายที่แตกต่างกัน โดยพม่าไม่ต้องการให้ประเทศอื่นๆเข้ามาแทรกแซงกิจการทางการเมืองภายในของประเทศตน ในขณะที่ช่วงรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย (สมัยที่ 2) นั้น ไทยได้ดำเนินนโยบายในลักษณะที่ทำให้พม่าเข้าใจว่าไทยแทรกแซงกิจการทางการเมืองภายในพม่าเรื่อยมา ทั้งนี้การแสดงออกของฝ่ายไทยในช่วงรัฐบาลนายชวน ชูดี ที่มีท่าทีก้าวก่ายกิจการภายในพม่าอย่างเห็นได้ชัด นับตั้งแต่เหตุการณ์ประกาศเสนอหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” แทนหลักการเดิม ซึ่งได้แก่ “การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์” ณ ที่ประชุมประจำปีรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน เมื่อกลางปี พ.ศ. 2541 และนอกจากนั้น ก็มีการแสดงออกลักษณะเดียวกันในครั้งต่างๆตามมา อาทิ การปล่อยตัวนักศึกษาชนกลุ่มน้อยสัญชาติพม่าโดยไม่ลงโทษตามกฎหมายไทยใดๆ หลังจากที่บุคคลกลุ่มดังกล่าวได้ปฏิบัติการณ์บุกยึดสถานทูตพม่าประจำประเทศไทย เพื่อยื่นข้อเรียกร้องจากรัฐบาลทหารพม่าในช่วงปลายปี พ.ศ. 2542 เป็นต้น รวมถึงเหตุการณ์อื่นๆดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ซึ่งส่งผลให้พม่าไม่พอใจและได้ตอบโต้ไทยในแง่ลบ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า สาเหตุที่สำคัญของการที่พม่าไม่พอใจไทยและได้ตอบโต้ไทยหลายครั้งในช่วงรัฐบาลนายชวน (สมัยที่ 2) คือ การที่ไทยแสดงพฤติกรรมที่ทำให้พม่าเห็นได้อย่างเด่นชัดว่า ไทยพยายามให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการทางการเมืองภายในพม่ามากขึ้น โดยเริ่มด้วยการประกาศหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2541 อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมอื่นๆภายหลังจากการ

ประกาศหลักการดังกล่าวของไทยภายใต้การนำของรัฐบาลนายชวน ชูดี เป็นไปในแนวทางที่ชัดเจนว่าไทยจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการทางการเมืองภายในพม่ามากขึ้นด้วยเช่นกันนั่นเอง

ส่วนแนวคิดทางด้าน “international regimes” ของ Krasner นั้นมีความเหมาะสมที่จะนำมาอธิบายถึงเหตุการณ์ที่จะนำมาวิเคราะห์ในช่วงถัดไปได้ ดังนี้คือ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการที่พม่าไม่พอใจและแสดงออกต่อไทยในแง่ลบดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น คงจะต้องย้อนกลับไปพิจารณาถึงเหตุผลเบื้องต้นประการสำคัญของการที่พม่าต้องการเข้าเป็นสมาชิกสมาคมอาเซียนอันมีหลักการ “การไม่แทรกแซงกิจการภายใน” เป็นแนวทางพื้นฐานและแนวทางหลักขององค์กรเป็นหลัก กล่าวคือ การที่พม่าเป็นสมาชิกขององค์การอาเซียน ก็เพื่อเป็นการผลักดันให้ประเทศของตนสามารถเข้าสู่ประชาคมโลก และติดต่อสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆ ได้ โดยที่ประเทศเพื่อนบ้านไม่ต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองภายในประเทศของตน เนื่องจากพม่าเป็นประเทศที่มีความเปราะบางและรู้สึกอ่อนไหวต่อเรื่องการเมืองการปกครองภายในของประเทศของตนอย่างมาก เพราะฉะนั้นเมื่อพม่าเห็นว่าไทยได้เสนอความคิดที่มีแนวทางล้มเลิกหลักการ “การไม่แทรกแซงกิจการภายใน” ขององค์การอาเซียน รวมทั้งยังแสดงพฤติกรรมที่ทำให้พม่าเห็นว่า ไทยพยายามที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาการเมืองภายในของพม่า ก็ย่อมที่จะเป็นผลให้พม่ามองว่า ไทยได้แสดงความไม่จริงใจและไม่เป็นมิตรต่อพม่าอย่างชัดเจน ดังนั้นพม่าจึงได้ตอบไทยด้วยการแสดงการขัดขวางการกระทำต่างๆ ของฝ่ายไทยในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของฝ่ายตนด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

เหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างไทย-พม่าจะไม่มีทางหยุดยั้ง และอาจปะทุรุนแรงยิ่งขึ้นต่อไปได้เรื่อยๆ หากว่าไทยยังคงเลือกที่จะแสดงออกถึงการกระทำ ที่มีท่าทีที่ไม่เป็นมิตรกับพม่าดังที่เคยเป็นมา เพราะพม่าเป็นประเทศที่ถูกปกครองโดยคณะรัฐบาลทหารซึ่งใช้อำนาจเผด็จการและเด็ดขาดในการปกครองจากส่วนกลาง ดังนั้นหากรัฐบาลพม่าสั่งการใดๆ อาทิ การสั่งปิดจุดผ่านแดนบริเวณชายแดน การยกเลิกสัมปทานต่างๆ หรือการผนึกกำลังทหารตามแนวชายแดนเพิ่มมากขึ้น ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย ในฐานะที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันโดยตรงและยาวไกลที่สุดอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงทางทหาร เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม อันจะกระทบกระเทือนต่อเรื่องผลประโยชน์ของชาติซึ่งมีความสำคัญสูงสุดของรัฐ

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยต่อพม่าตามหลักการ “การเกี่ยวพันอย่างยืดหยุ่น” รวมทั้งการแสดงพฤติกรรมต่างๆของฝ่ายไทย ที่มีลักษณะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการทางการเมืองภายในประเทศพม่า ย่อมทำให้พม่าไม่พอใจต่อการกระทำของฝ่ายไทย และหวาดระแวงว่าไทยไม่เป็นมิตรกับพม่า อันจะเป็นผลร้ายต่อไทยโดยตรง อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เดียวกันหากว่า ไทยมีพฤติกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับพม่าก็น่าจะมีผลกระทบในแง่ลบต่อไทยได้เช่นกัน กล่าวคือไทยอาจถูกประชาคมระหว่างประเทศมองว่า ไทยให้การสนับสนุนการกระทำของรัฐบาลทหารพม่าอันได้แก่ การต่อต้านประชาธิปไตย และการกดขี่ข่มเหงทางด้านสิทธิมนุษยชน และมนุษยธรรมของประชาชนภายในประเทศพม่า ซึ่งเป็นประเด็นที่นานาชาติให้การจับตามองและผลักดันบนเวทีโลกเสมอมา อนึ่ง ในกรณีที่ไทยได้รับความกดดันจากปัญหาทั้งในระดับประเทศเพื่อนบ้าน และในระดับระหว่างประเทศ ดังกล่าว ไทยควรหันกลับมาพิจารณาให้รอบคอบว่า จะมีวิธีการใดที่จะสามารถคลี่คลายและแก้ไข ปัญหาทั้งสองระดับให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี ทั้งนี้ ไทยต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาทั้งสอง ประการที่กล่าวถึงให้ได้ก่อน

อนึ่ง ถึงแม้ว่าการตระหนักถึงประเด็นในระดับระหว่างประเทศถือว่ามีความสำคัญเนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า สภาพของโลกในปัจจุบันมีรูปแบบที่ไร้พรมแดน ไม่มีประเทศใดสามารถที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยที่ไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเทศอื่นๆได้ แต่เมื่อพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง ในระดับประเทศเพื่อนบ้านของไทยแล้วจะพบว่า พม่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดทางกายภาพกับประเทศไทยมากที่สุด เพราะมีพรมแดนติดต่อกับไทยยาวไกลที่สุดถึง 2,401 กิโลเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆที่อยู่รายรอบไทย ดังนั้น ไทยควรที่จะให้ความสำคัญต่อการจัดการปัญหากับพม่าในฐานะประเทศเพื่อนบ้านเป็นอันดับแรก เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อไทยโดยตรงและส่งผลกระทบต่อกระเทือนต่อผลประโยชน์ในระยะใกล้ของไทยได้นั้น เป็นผลมาจากปฏิกิริยาของประเทศเพื่อนบ้านอย่างเช่นพม่าเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ไทยได้เลือกที่จะให้ความสำคัญต่อการจัดการแก้ไขปัญหาในระดับประเทศเพื่อนบ้านเป็นลำดับแรกก็ตาม แต่กระนั้น แนวทางและกระบวนการในการแก้ไขปัญหในระดับประเทศเพื่อนบ้านนั้น ก็ควรเป็นไปอย่างสอดคล้องกับหลักการที่ระดับระหว่างประเทศให้การยอมรับด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากประเด็นในระดับระหว่างประเทศก็มีความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้การแก้ไขปัญหาในสองระดับ สามารถดำเนินการไปได้เหมาะสมและไม่ขัดแย้งกัน โดยควบคู่กันไป

ฉะนั้น เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้แก่ประเทศไทย และเพื่อที่จะลดผลกระทบจากปัญหาทั้งในระดับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งระดับระหว่างประเทศอย่างพร้อมเพรียงกัน ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะว่าประเทศไทยควรปรับแนวทางด้านการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศพม่า ดังนี้

1) การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพม่า

ภาครัฐควรเปิดช่องทางการเจรจาระหว่างไทย-พม่าให้มากขึ้นทั้งในลักษณะที่เป็นทางการ (formal) และไม่เป็นทางการ (informal) เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งเพื่อคลี่คลายปัญหาความไม่ไว้วางใจและความเข้าใจผิดต่างๆที่เคยเกิดขึ้นระหว่างกัน ทั้งนี้ การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพม่าจะเป็นไปได้ด้วยดี ต้องอาศัยการเชื่อมโยงในหลายระดับ ได้แก่ ระดับผู้นำประเทศ ระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและตามแนวชายแดน ซึ่งรวมทั้งฝ่ายพลเรือนและทหาร และระดับประชาชน นอกจากนี้ การผลักดันให้ใช้กลไกทางชายแดน อาทิ คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น หรือ TBC และ คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค หรือ RBC ซึ่งเป็นเวทีการแก้ไขปัญหาในระดับชายแดน ก็เป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลต้องให้ความสำคัญมากขึ้น โดยควรส่งเสริมให้กลไกดังกล่าวดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งไม่ค่อยมีความต่อเนื่องเท่าที่ควร เพราะเวที TBC และ RBC นี้ มีความใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาในระดับชายแดนมากที่สุด และน่าที่จะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆในระดับชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า เวทีนี้จะกรอบที่มีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในระดับชายแดนดังกล่าวก็ตาม แต่ปัญหาต่างๆก็ไม่อาจที่จะคลี่คลายลงได้หากผู้ปฏิบัติทั้งสองฝ่ายไม่มีความจริงจังในการแก้ไขปัญหา กล่าวคือ ถึงแม้ข้อเท็จจริงในอดีตจะปรากฏให้เห็นมาโดยตลอดว่า TBC และ RBC จะเป็นเพียงเวทีการพบปะเพื่อสร้างสรรค์บรรยากาศความสัมพันธ์ระหว่างกันเท่านั้น แต่ไม่ได้สามารถหาข้อยุติปัญหาที่เกิดขึ้นได้แต่อย่างใด เนื่องจากฝ่ายพม่าอ้างว่าไม่ได้รับอำนาจการตัดสินใจจากหน่วยเหนือหรือผู้นำพม่า แต่กระนั้น ในส่วนของฝ่ายไทยแล้ว ควรต้องแสดงความจริงจังในการแก้ไขปัญหาต่างๆระหว่างกันต่อไป การดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อพม่าควรเน้นที่การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพม่า โดยพยายามช่วยให้รัฐบาลพม่าแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในพม่า ด้วยการไม่ก้าวก่ายกิจการภายในพม่า ขณะเดียวกันก็ตอบสนองนโยบายของประเทศตะวันตก ด้วยการไม่สนับสนุนการละเมิดประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนภายในพม่า พร้อมทั้งนี้ก็ชักจูงให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นให้ความช่วยเหลือแก่พม่า ในลักษณะที่ร่วมมือกันพัฒนาพม่า เช่น การลงทุนทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และสร้างปัจจัยจำเป็นพื้นฐานด้านต่างๆให้แก่พม่า ยิ่งไปกว่านั้นต้องให้การสนับสนุนแนวทางการพัฒนาร่วมกันทางด้านต่างๆ อาทิ เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม เทคโนโลยี ฯลฯ และส่งเสริมให้มีการเยือน และการพบปะเจรจาระหว่างผู้นำ

ไทย-พม่า อันจะนำไปสู่การที่รัฐบาลพม่าจะดำเนินนโยบายในเชิงบวกต่อไทย ทั้งนี้การพบปะกันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของทั้งสองประเทศอย่างสืบเนื่องต่อไป

2) การสร้างเสริมเอกภาพของหน่วยงานราชการไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับพม่า

การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆของฝ่ายไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานราชการต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับพม่า ซึ่งได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ควรเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องและมีเอกภาพ เพราะที่ผ่านมาหน่วยงานของฝ่ายไทยยังขาดเอกภาพในการดำเนินงาน อันก่อให้เกิดปัญหาทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ โดยนโยบายต่อพม่าในช่วงที่ผ่านมาจะถูกกำหนดออกมอย่างกว้างๆรวมกับนโยบายต่อประเทศเพื่อนบ้านอื่น จึงทำให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆในฐานะผู้ปฏิบัติต้องกำหนดการปฏิบัติที่เหมาะสมตามความเข้าใจของตนเอง และส่งผลให้เกิดการไม่ประสานงานกันในทางปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่างๆดังกล่าว จนทำให้การดำเนินนโยบายต่อประเทศพม่ามีความขัดแย้งกันเองได้ เห็นได้จากกรณีต่างๆเช่น การเปิดและปิดด่านตามแนวชายแดนนั้น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเห็นชอบให้เปิด ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเห็นชอบให้ปิด รวมทั้งกรณีที่ผู้นำของหน่วยงานราชการต่างๆแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินนโยบายต่อพม่าแตกต่างกันผ่านสื่อมวลชน อาทิ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศออกมาแถลงความคิดเห็นต่อพม่าอย่างหนึ่ง ขณะที่ผู้แทนกระทรวงกลาโหมออกมาแสดงความคิดเห็นต่อพม่าอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น อันทำให้การดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่าระหว่างหน่วยงานราชการต่างๆของไทยที่ขาดการประสานการปฏิบัติให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพดังกล่าว ย่อมที่จะแสดงให้เห็นพม่าถึงเห็นถึงจุดอ่อนทางด้านยุทธศาสตร์ในการกำหนดนโยบายของไทยต่อพม่า และเป็นผลเสียต่อฝ่ายไทยเองในแง่ของความพยายามที่จะช่วยคลี่คลายปัญหาภายในประเทศพม่า ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของไทยโดยตรง รวมทั้งยังส่งผลให้ไทยมีความเสียเปรียบต่อพม่าซึ่งเป็นฝ่ายที่มีเอกภาพในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ มากกว่าไทย เนื่องจากการมีคณะรัฐบาลทหารปกครองประเทศ ดังนั้น นอกเหนือไปจากการวางจุดยืนต่อพม่าด้วยความสัมพันธ์อันดีแล้ว ฝ่ายไทยเองต้องมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น ในการประสานงานด้านต่างๆทั้งเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกัน

3) การทำความเข้าใจกับสื่อภายในประเทศในการเสนอข่าว

เนื่องจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนทั้งภายในและภายนอกประเทศในหลายกรณี ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่า ทั้งนี้ เนื่องด้วยการควบคุมสื่อเป็นเรื่องที่กระทำได้ยากในโลกที่เป็นโลกาภิวัตน์ และระบบการปกครองของไทยให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม

เพื่อเป็นการลดปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะกับสื่อภายในประเทศ รัฐบาลต้องชี้แจงและชักจูงให้สื่อมวลชนเห็นความสำคัญของการนำเสนอข่าวที่มีการพาดพิงถึงประเทศพม่าอย่างมีจิตสำนึก และ ยุติธรรม รวมทั้งควรใช้เหตุผลชักจูงและสร้างความเข้าใจกับสื่อมวลชนที่ตีพิมพ์หรือนำเสนอข่าวใดๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย-พม่า เพื่อเป็นการบรรเทาผลกระทบในทางลบจากการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพม่าอย่างไม่มีจิตสำนึกของสื่อมวลชน และไม่ให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวขึ้นได้อีกอย่างที่เคยเป็นมา ทั้งนี้ นอกเหนือไปจากการนำเสนอข่าวแล้ว ที่ผ่านมามีสื่อประเภทต่างๆ อาทิ ภาพยนตร์และละคร ยังได้มีการจัดทำและนำเสนอเนื้อหาของภาพยนตร์และละครที่เกี่ยวกับพม่าในทางลบ โดยไม่ได้คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกด้วย ดังนั้น ในประเด็นนี้ รัฐบาลต้องให้ความสำคัญต่อเรื่องของสื่อประเภทต่างๆ มากขึ้น เพราะในช่วงที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการฉายภาพยนตร์เรื่อง “บางระจัน” เมื่อปลายปี พ.ศ. 2543 นั้น ทำให้พม่ารู้สึกไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากภาพยนตร์ดังกล่าวนำเสนอเหตุการณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ที่เน้นเหตุการณ์ช่วงที่กองทัพพม่ารุกรานไทยในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 23 ในลักษณะของการดำเนินเรื่องที่เปรียบเทียบกับไทยเป็นฝ่ายดีและพม่าเป็นฝ่ายเลวร้าย อันส่งผลให้ในช่วงเวลาต่อมา รัฐบาลพม่าสั่งเผา และทำลายตำราเรียนไทยในประเทศพม่าที่มีเนื้อหาทางด้านประวัติศาสตร์ระหว่างไทยกับพม่า

4) การให้ความสำคัญกับหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของพม่า

การวางนโยบายและการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย นับตั้งแต่ช่วงภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ได้มุ่งเน้นที่จะให้ความสำคัญกับประเทศโลกตะวันตกมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ ในความเป็นจริง ไทยควรกำหนดนโยบายต่างประเทศโดยอาศัยภูมิยุทธศาสตร์เป็นตัวตั้ง เพราะสิ่งนี้จะเป็นตัวชี้วัดผลกระทบทางด้านความมั่นคงและผลประโยชน์ของประเทศชาติได้อย่างเด่นชัดที่สุด นอกจากนี้เนื่องด้วยความคิดของผู้นำฝ่ายไทยเป็นสิ่งที่สำคัญมากในแง่ของการเป็นพื้นฐานในการวางนโยบาย อันจะเป็นตัวกำหนดถึงเรื่องการดำเนินนโยบายของรัฐต่อไป โดยที่การดำเนินนโยบายนี้จะแสดงออกถึงพฤติกรรม ซึ่งจะกลายเป็นความเคยชินหรืออุปนิสัยของรัฐในสายตาประเทศเพื่อนบ้านในขณะเดียวกัน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด หากว่าผู้นำไทยหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องการวางนโยบายต่างประเทศต่อพม่า ด้วยการให้ความสำคัญต่อการไม่ก้าวล้ำกิจการภายในของประเทศพม่าซึ่งพม่ามีความอ่อนไหวและเปราะบางเป็นหลัก เนื่องจากว่าสิ่งดังกล่าว ย่อมที่จะส่งผลให้การดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่า เป็นไปโดยไม่กระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อันจะทำให้พม่าเลื่อมมองไทยในลักษณะที่ไม่เป็นมิตร ดังที่เคยเป็นมาในช่วงก่อนหน้านี้

5) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนชาวไทยเข้าใจพม่าอย่างถูกต้อง

ถึงแม้ว่าท่าทีของประชาชนชาวไทยจะมีอิทธิพลไม่มากนักต่อการกำหนดนโยบายและการดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่า เมื่อเปรียบเทียบกับสาเหตุอื่นๆ แต่ประเด็นนี้ก็มีความสำคัญมากและไม่อาจจะละเลยไปได้เสียทีเดียว เนื่องจากปัญหาจากทัศนคติที่เป็นไปในแง่ลบของประชาชน ก็อาจนำไปสู่การสร้างกระแสต่อต้านประเทศพม่าและชาวพม่าที่อยู่ในประเทศไทย โดยกระแสดังกล่าวสามารถกระทบความรู้สึกของทหารไทยและพม่าที่ประจำอยู่ตามแนวชายแดน จนกระทั่งก่อให้เกิดการปะทะกันทางทหารในบริเวณชายแดนได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ภาครัฐต้องพยายามปลูกฝังทัศนคติของประชาชนชาวไทยต่อพม่าให้เป็นไปด้วยดีในฐานะที่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ ด้วยการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ทางด้านจิตวิทยาต่อประชาชนทั่วประเทศทั้งในระดับรัฐ และระดับท้องถิ่น รวมทั้งเน้นการให้ความรู้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนเกี่ยวกับประเทศพม่าและสถานการณ์ไทย-พม่า และสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มบุคคลดังกล่าวในเรื่องการแยกแยะปัญหาทางประวัติศาสตร์ระหว่างไทย-พม่า และความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี ไม่ว่านโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศพม่า จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการใดก็ตาม กล่าวคือ ถึงแม้ว่าในหลักการจะไม่มุ่งเน้นเรื่องการแทรกแซงกิจการภายในของพม่า แต่หากว่าการดำเนินนโยบายของไทยต่อพม่า แสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวทางของการแทรกแซงทางการเมืองภายในพม่าแล้ว ก็ย่อมที่จะส่งผลให้พม่ามีความหวาดระแวงต่อการกระทำของฝ่ายไทยซึ่งดูเหมือนจะเป็นศัตรูกับฝ่ายพม่า และในที่สุดพม่าจึงได้ตอบไทยกลับมาในเชิงลบ

ถึงกระนั้น แม้ว่าฝ่ายไทยควรเน้นการสร้างการประนีประนอมกับพม่าเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญก็ตาม แต่สำหรับบางประเด็นของการดำเนินนโยบายต่อพม่า ไทยก็ต้องมีจุดยืนที่ชัดเจนและจะต้องปกป้องรักษาศักดิ์ศรีเอาไว้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอธิปไตยและเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ประชาชนชาวไทยเทิดทูน ซึ่งหากพม่ากระทำการละเมิดไทยในกรณีดังกล่าวแล้ว ไทยจำเป็นต้องรักษาไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตย รวมทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นเสาหลักของการเป็นเอกภาพของชาวไทย

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า การใช้กำลังทางทหารในการแก้ไขปัญหาควรเป็นทางออกสุดท้ายเมื่อไม่มีทางอื่นแล้ว ส่วนการใช้สันติวิธีควรจะเป็นแนวทางที่ทั้งไทยและพม่านำมาใช้เป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหาระหว่างกัน เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกัน และเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในระยะยาว

อนึ่ง สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ฝ่ายไทยต้องให้ความสำคัญกับเรื่อง
ความทัดเทียมและความจริงใจ โดยที่การดำเนินนโยบายและการปฏิบัติต่อกันต้องมิใช่ว่าจะเป็นไป
ในลักษณะที่มุ่งจะแสวงหาผลประโยชน์จากประเทศเพื่อนบ้านแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่จะต้องมุ่งที่จะสร้าง
ผลประโยชน์ร่วมกันเป็นหลัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย